

A

ANTONIO VIVALDI**Koncert G dur pre violončelo, sláčikový orchester a continuo**
Konzert G-dur für Violoncello, Streichorchester und Continuo**Concerto in G major for Violoncello, Strings and Continuo**
P. 120 (RV 413 – F. III, No. 12)

1. Allegro	3:06
2. Largo	4:43
3. Allegro	2:37

GIUSEPPE TARTINI**Koncert D dur pre violončelo a orchester**
Konzert D-dur für Violoncello und Orchester**Concerto in D major for Violoncello and Orchestra**

1. Poco largo	4:46
2. Allegro moderato	4:17
3. Grave ed espressivo	7:29

B

4. Finale. Allegro	4:12

LUIGI BOCCHERINI**Koncert B dur pre violončelo a orchester**
Konzert B-dur für Violoncello und Orchester**Concerto in B flat major for Violoncello and Orchestra**

1. Allegro moderato	9:08
2. Adagio non troppo	6:21
3. Rondo. Allegro	6:08

Violončelo / Violoncello

Jozef Podhoranský

Slovenský komorný orchester
Slowakisches Kammerorchester
Slovak Chamber Orchestra

Dirigent / Conductor

Bohdan Warchal

Taliansko zaznamenalo v 17. a 18. storočí neobyčajný rozmach inštrumentálnej hudby. Predovšetkým sláčikové nástroje sa tešili veľkej obľube. Napriek jednoznačnej dominancii husí sa v barokovej hudobnej kultúre dostalo do popredia i violončelo, v tom čase relatívne nový nástroj, skonštruovaný ako tenorový variant husľového modelu. Pretože violončelo malo spočiatku podobnú funkciu ako viola da gamba, často sa s ním stretávame v obsadení continua alebo niektorého zo stredných hlasov barokovej faktúry. Niekoľko desaťročí bolo od violy da gamba závislé, ale v r. 1741 vydal M. Corrette Méthode théorique et pratique, kde propagoval účelnejší špecifický prstoklad a celkovo obhajoval samostatnosť tohto nástroja. Na prelome 17. a 18. storočia preniklo violončelo postupne do sólových partov inštrumentálnych koncertov a v postavách A. Vandiniho, B. Aliprandiho a P. Franceschiniho našlo svojich prvých veľkých virtuózov.

Jedným z prvých skladateľov, ktorí komponovali skladby pre sólové violončelo, bol majster talianskeho barokového koncertu Antonio Vivaldi /1678 – 1741/. Niet prakticky sláčikového, dychového či klávesového nástroja, ktorému by Vivaldi nevenoval niektorý zo svojich koncertov. Koncert G dur pre violončelo, sláčikové nástroje a continuo je jedným z 27 violončelových koncertov tohto benátskeho majstra. Napriek tomu, že skladba vyrastá zo zaužívaného stavebného princípu barokového koncerta, vďaka vivaldiowskej melodike, v krajných častiach jednoduchej, ale nesmierne výraznej, rytmicky vitálnej, a v pomalejšej časti pripomínajúcej svojou kantabilitou opernú áriu, nestráca toto dielo nič zo svojej sviežosti a neopakovanosti.

Husľový virtuóz, skladateľ a teoretik Giuseppe Tartini /1692 – 1770/ bol už vo svojej dobe legendárnou osobnosťou. Hoci sa jeho tvorba orientovala predovšetkým na husle, skomponoval i Koncert D dur pre violončelo a orchester, štvorčasťový cyklus, ktorý síce ešte spočíval na barokovej tradícii, ale široké, spevné melodické oblúky svedčia o prítomnosti estetických ideálov tzv. galantného slohu. Sólové violončelo dostáva v diele na svoju dobu neobyčajne brilantnú virtuóznú úlohu.

K vývinovo mladším typom inštrumentálneho koncertu patrí Koncert B dur pre violončelo a orchester Luigiho Boccheriniho /1743 – 1805/. Na rozdiel od Tartiniho, ktorý sa violončelom zaoberal len sporadicky, Boccherini k nemu inklinoval už od detstva. Predkladaná nahrávka potvrdzuje, že v oblasti tematickej a formovej výstavby sa

skladateľ priblížil k Haydnovi, zmysel pre lyrické čaro melódie ho zase stavia do blízkosti Pergolesiho. Prítomnosť cudzích vzorov však v Boccheriniho kompozícii nepotláča jeho vlastnú umeleckú osobitosť.

Jozef Podhoranský /1951/ študoval na bratislavskom Konzervatóriu v triede Gustáva Večerného a na Konzervatóriu P. I. Čajkovského v Moskve pod vedením Michaila Chomicera a Valentina Fejgina. Už ako študent upozornil na svoj výnimočný talent a sólistické dispozície. Pravidelne koncertoval nielen na domácich, ale i zahraničných pódioch /NDR, ZSSR, Poľsko, Maďarsko, Bulharsko, Rakúsko atď./ Jozef Podhoranský, ktorého hra sa vyznačuje technickou istotou, pestrou dynamickou škálou a presvedčivým výrazom, je aj vyhladávaným a zaničeným komorným partnerom.

Slovenský komorný orchester so svojím umeleckým vedúcim Bohdanom Warchalom je súborom pätnástich komorných hráčov, z ktorých každý je zároveň i sólistom. Toto dnes svetoznáme teleso bolo založené v roku 1960 a za roky svojej činnosti absolvovalo početné koncertné turné po mnohých významných kultúrnych centrách Európy, USA, Kanady a Japonska. Dokonalá súhra, brilantná technika a príznačná muzikalita sú devízami, ktoré tvoria základ interpretačného majstrovstva orchestra a podmieňujú jeho výrazné medzinárodné úspechy.

Im 17. und 18. Jahrhundert verzeichnete Italien einen ungemeinen Aufschwung im Bereich der Instrumentalmusik. Es waren vor allem die Streichinstrumente, die sich einer besonderen Beliebtheit erfreuten. Trotz der eindeutigen Dominanz der Violine, rückte in der barocken Musikkultur auch das Violoncello in den Vordergrund, damals ein relativ neues Musikinstrument, eine Tenorvariante des Violinmodells. Da von Anfang an das Cello eine ähnliche Funktion wie die Viola da gamba einnahm, begegnet man ihm häufig in Continuo-Besetzung oder als eine der Mittelstimmen in der Barockfaktur. Einige Jahrzehnte war es von der Viola da gamba abhängig, doch gab im Jahre 1741 M. Corrette seine „Méthode théorique et pratique“ heraus, in der er einen zweckmäßigeren und spezifischen Fingersatz propagierte und allgemein die Eigenständigkeit dieses Instrumentes verteidigte. An der Wende des 17. und 18. Jahrhunderts drang allmählich das Cello in die Solopartien der Instrumentalkonzerte ein, und in A. Vandini, B. Aliprandi und P. Franceschini fand es seine ersten großen Virtuosen.

Einer der ersten Komponisten, die Werke für Cello-Solo schrieben, war der Meister des italienischen Barockkonzertes Antonio Vivaldi /1678 – 1741/. Es gibt praktisch kein Streich-, Blas-, oder Tasteninstrument, dem Vivaldi nicht einige seiner Konzerte gewidmet hätte. Das Konzert G-dur für Violoncello, Streichinstrumente und Continuo ist eines der 27 Violoncellokonzerte dieses venezianischen Meisters. Obzwar diese Komposition aus dem herkömmlichen Bauprinzip des Barockkonzerts hervorgeht, verliert sie nichts an Frische und Unwiederholbarkeit dank Vivaldis melodischer Invention, die in den Randsätzen schlicht, immerhin ungemein ausdrucksvoll und rhythmisch vital ist, und im langsamen Satz mit ihrer Kantabilität an eine Opernarie erinnert.

Der Violinvirtuose, Komponist und Theoretiker Giuseppe Tartini /1692 – 1770/ war schon zu Lebzeiten eine von Legenden umwobene Persönlichkeit. Obwohl sich sein Schaffen in erster Linie auf die Violine orientierte, komponierte er auch ein Konzert D-dur für Violoncello und Orchester, einen viersätzigen Zyklus, der zwar noch auf die barocke Tradition zurückgreift, doch zeugen seine breiten, sanglichen, melodischen Bögen von den ästhetischen Idealen des sog. galanten Stils. Dem Cello-Solo wird in diesem Werk eine für seine Zeit außergewöhnlich brillante und virtuose Rolle zuteil.

Zu den jüngeren Typen in der Entwicklung des Instrumentalkonzerts gehört das Konzert B-dur für Violoncello und Orchester von Luigi Boccherini /1743 – 1805/. Im Unterschied zu Tartini, der sich dem Cello lediglich sporadisch gewidmet hat, inklinierte Boccherini zu diesem Instrument schon von seiner Kindheit an. Die vorliegende Einpielung ist ein Beweis dafür, daß sich der Komponist im Bereich des Themen- und Formaufbaues Haydn näherte, mit seinem Sinn für lyrischen Melodienzauber wiederum Pergolesi vermuten läßt. Diese fremden Vorbilder drängen aber in Boccherinis Kompositionen seine künstlerische Eigenständigkeit nicht in den Hintergrund.

Jozef Podhoranský /1951/ studierte in der von Prof. Gustáv Večerný geleiteten Klasse am Konservatorium in Bratislava und unter der Leitung von Michail Chomizer und Walentin Fejgin studierte er am P.-I.-Tschaikowski-Konservatorium in Moskau. Schon als Student machte er auf sein außergewöhnliches Talent und auf seine solistischen Dispositionen aufmerksam. Regelmäßig tritt er nicht nur auf heimischen, sondern auch auf ausländischen Konzertpodien auf /DDR, UdSSR, Polen, Ungarn, Bulgarien, Österreich u. w./ Jozef Podhoranský, dessen Spiel durch hohes technisches Können, farbenreiche dynamische Skala und überzeugende Ausdruckskraft gekennzeichnet ist, ist auch ein begehrter und enthusiastischer Kammermusiker.

Das Slowakische Kammerorchester, mit seinem künstlerischen Chef Bohdan Warchal an der Spitze, besteht aus fünfzehn Kammermusikern, von denen jeder Einzelne gleichzeitig auch Solist ist. Dieses heute schon weltberühmte Orchester wurde im Jahre 1960 gegründet und absolvierte im Verlauf seiner jahrzehntelangen Tätigkeit zahlreiche Gastspiele in vielen Kulturzentren Europas, der USA, Kanadas und Japans. Vollkommener Einklang, brillante Technik und außergewöhnliche Musikalität sind Devisen, die den Grundstein der Interpre-

tationsmeisterschaft dieses Klangkörpers bilden und seine durchschlagenden internationalen Erfolge bedingen.

In the 17th and the 18th centuries, an unprecedented development of instrumental music was recorded in Italy. Stringed instruments enjoyed then great popularity. In spite of the unambiguous priority of the violin in baroque music, also cello – at that time a relatively new instrument constructed as a tenor variant after the violin model – began to get to the forefront of attention. As cello had first similar function as viola da gamba, it was often used in continuo or in some of the middle parts of baroque texture. Cello was dependent on viola da gamba for a few decades, but in 1741 M. Corrette published Méthode de théorique et pratique where he propagated specific and more effective fingering and advocated the instrument's autonomous character. At the turn of the 17th and the 18th centuries, cello gradually turned into instrument used in solo parts and found its great virtuosos – Vandini, Aliprandi, and Franceschini.

Antonio Vivaldi /1678 – 1741/, the master of Italian baroque concerto, was one of the first composers to write compositions for cello as a solo instrument. Actually, it is almost next to impossible to find a stringed, wind, or keyboard instrument Vivaldi did not write one of his concertos for. The Concerto in G major for Violoncello, Strings and Continuo is one of the 27 cello concertos written by this Venetian master. In spite of the fact that the composition follows the common tectonic principle of baroque concerto, owing to Vivaldi's melodic inventiveness – simple, but yet extremely striking and rhythmically vital in the marginal movements, and in the slow movement reminding us of an opera aria by its cantabile character – makes this work fresh and genuine.

Violin virtuoso, composer and theoretician Giuseppe Tartini /1692 – 1770/ was a legendary personality already during his lifetime. Though he wrote mostly for the violin, he composed also the Concerto in D major for Violoncello and Orchestra, a four-movement cycle which, though based on baroque tradition, reflected in its broadly conceived melodies the aesthetic ideals of so-called gallant style. Cello was endowed with an extremely brilliant and virtuoso solo part which was quite unique from the aspect of the period.

The Concerto in B flat major for Violoncello and Orchestra by Luigi Boccherini /1743 – 1805/ ranks among the instrumental concertos of younger types. Contrary to Tartini, who devoted himself to violoncello only sporadically, Boccherini had loved it already since his childhood. The presented recording proves that his thematic and formal build-up was very similar to that of Haydn and his sense of lyrical charm to that of Pergolesi. Despite the presence of the features resembling other composers, Boccherini always remained faithful to himself and his genius.

Jozef Podhoranský /1951/ studied at the Bratislava Conservatoire in the class of Professor Večerný and at P. I. Tchaikovsky Conservatoire in Moscow, under Mikhail Khomitzer and Valentin Feygin. Indeed as a student he drew attention to his great talent and ability to play as a soloist. He has given concerts regularly not only in Czechoslovakia but abroad as well /the G.D.R., the U.S.S.R., Poland, Hungary, Bulgaria, Austria, etc./ Jozef Podhoranský, whose playing reveals technical security, broad dynamic scale and convincing expressiveness, is a much sought-for and enthusiastic chamber partner.

The Slovak Chamber Orchestra with its artistic head Bohdan Warchal is an ensemble consisting of fifteen chamber musicians, each of whom plays also as a soloist. The world famous body was founded in 1960 and has given many concerts in several significant centres of culture in Europe, the U.S.A., Canada and Japan. Perfect harmony, brilliant technique and typical musicality represent the assets forming the basis of the Orchestra's interpretational mastery and precondition its great success on international scale.

Recorded in the church in Trenčianske Mitice, October 1985.

Recording supervision: Leoš Komárek

Recording engineer: Alexander Soldán

Notes © : Dr. Lenka Plencnerová

Translation © : Selma Steinerová, Dr. Olga Horská

Editor: Viera Chalupková

Cover © : Jan Meisner

Photo © : Alexander Molnár

OPUS, n. p., Dunajská Bratislava – ČSSR

Exported by Slovart, Bratislava

Printed by Grafobal, n. p., Skalica

Made in Czechoslovakia

© 1986 OPUS

Stereo 9310 1774

Kčs 36,-